

PŘEDJAŘÍ 2016 | č. 84

Zpravodaj

OCHUTNEJTE
SVOJI
ZAHRADU

HOLANDSKO
*země rozkvetlých
zahrad*

PRIMULKY
HRAJÍ
JARNÍ PRIM

Letos vás v každém čísle Zpravodaje pozveme na návštěvu některé zahradnický zajímavé země. Představíme vám nejen atraktivní turistické cíle, ale i zahradnické libůstky, typické rostliny, trendy a nezapomeneme ani na gastronomické okénko. Začít nemůžeme nikde jinde než v Holandsku, zemi, která je neodmyslitelně spjata s českým zahradnictvím polistopadové éry.

KRAJINA VĚTRNÝCH MLÝNŮ, TULIPÁNOVÝCH POLÍ A KRÁSNÝCH ZAHRAD

Šest milionů cibulí

Na 32 hektarech u vesničky Lisse nechá pouhých 24 zahradníků každoročně na jaře vykvést více než šest milionů cibulovitých květů, sázených do země ve třech vrstvách podle období květu. Park Keukenhof je největším květinovým parkem nejen v Nizozemsku, ale v celé Evropě. Jedinečná seskupení květů s různými trvalkami v zeleni členitého parku s vodními plochami, kvetoucími keři, starými stromy a uměleckými pracemi sochařů utváří neopakovatelnou podívanou. Letos je park otevřen od 26. března do 16. května.

Holandsko, nebo Nizozemsko?

Oficiálně schválený český překlad pro Niderland je Nizozemsko. Termín Holandsko (Holland) se totiž vztahuje pouze na historické území někdejšího hrabství Holland, které se stalo jádrem pozdějšího státu Niderland.

Více než tisíc větrných mlýnů

Větrnou energii si Holanďané podmanili už v 16. století. Sílu větru využívali ke šrotování krmiva pro dobytek, k pohonu pil i lisování oleje. Důležitou roli měly mlýny při přečerpávání vody z níže položených částí země. Nejzajímavější větrné mlýny můžete obdivovat ve skanzenu Zaanse Schans nebo ve volně krajinně Kinderdijku.

Jarní květinové korzo

Původně prezentace konce jarní květinové sezóny se vyvinula v oslavu květin – průvod alegorických vozů vyzdobených tisíci řezaných květů dnes patří k tomu nejkrásnějšímu a nejvoňavějšímu, co můžete v Holandsku spatřit a zažít. Květinové korzo začíná ráno v Noordwijku a po 40 km je zakončeno v Haarlemu. Letos 23. dubna.

Devatenáct milionů květin

Přesně tolik řezaných rostlin a další dva miliony pokojovek se denně prodají na květinové aukci v městečku Aalsmeer. Aukční budova v Aalsmeeru je největší aukční budovou na světě a návštěvníci si ji mohou projít po zvláštní galerii, aniž by si jich obchodníci všimli, a obdivovat tak nádherné květiny a obchodní ruch.

První kávovník v Evropě

Před více než 300 lety, přesně roku 1706, byl z Jakarty přivezen do Evropy první kávovník. Rostlina byla umístěna do botanické zahrady v Amsterdamu. Zahrada byla založena v roce 1638 a sloužila k pěstování

léčivých rostlin pro ranhojiče. Raritou je 350 let starý cykas, který je řazen mezi nejstarší hrnkové rostliny na světě.

Kde se vzaly dřeváky?

Tradiční holandské dřeváky vznikly jako z nouze ctnost: protože holandské pastviny a pole se musejí odvodňovat, staly se pro místní obyvatele voděodolné boty nutností. Kohosi osvěceného napadlo vyrobit je ze dřeva – a ujal se. Dříve se dělaly pouze ručně, dnešní moderní stroje jich dokážou zhotovit až tisíce za den, nejčastěji z lípy, vrby a topolu. Dřevo se nejprve máčí, pak se nechá trochu vyschnout a poté se opracovává noži a dlabacím zařízením. Pouze špičky a paty se dělají ručně.

Desítky druhů sýra

Bílé mléko černobílých krav ze zelených holandských pastvin dává žluté zlato – sýr. Holandsko je plné skvělých sýrů. Tradiční selské, s bylinkami, dokonce i s bramborovými slupkami. Nejzajímavější sýrové trhy probíhají od roku 1622 v Alkmaaru. Každý pátek od dubna do září tu muži na speciálních vahadlech přenášejí obrovská kola sýrů. Ty se zde nejprve ochutnávají, poté je sedláci a obchodníci v krojích kupují, váží a odnášejí. Veřejné sýrové trhy se tu poprvé konaly v roce 1622.

Největší květinové zahrady Beneluxu

Žádný milovník květin si nesmí při návštěvě Nizozemska nechat ujít zámecké zahrady Arcen – 32 hektarů plných vůní a barev, jedinečných zahrad a parku kolem zámku ze 17. století. Mezi patnácti vzorovými zahradami najdeme například rozárium, stinnou zahradu, bambusový les nebo subtropický skleník Casa Verde.

V 17. století nastalo v Evropě období „tulipomanie“, kdy se cibulky tehdy ještě vzácných tulipánů vyvažovaly zlatem (jedna cibulka se prodávala za cenu kolem tisíce zlatých).

Nejvíce **kvetoucích tulipánů** si můžete prohlédnout každé jaro v Keukenhofu nedaleko Amsterdamu.

Slovo tulipán vzniklo z perského slova „**toliban**“ označujícího turban, který je svým tvarem podobný květu tulipánu.

Podle **doby kvetení** se dělí na rané, středně rané a pozdní, řadu skupin tvoří také podle **tvaru květů** (papouškovité, liliokvěté, pivoňkovité aj.).

Co jste možná nevěděli

O TULIPÁNECH

**Vypěstování cibule
ze semene trvá
25-30 let, proto se tulipány
množí hlavně cibulkami.**

**95 procent
tulipánových
cibulek prodaných
na celém světě dnes
pochází z Holandska.**

**Oblastí **původního
výskytu** tulipánů
je pravděpodobně
Turecko
a střední Asie.**

**Do střední Evropy
poslal tulipány poprvé
roku 1554 osmanský
vyslanec českého
krále Ferdinanda I.
Habsburského.**

**Tulipán je **národní
květinou** Iránu
a Turecka, motivy
tulipánu se promítají
v perských lidových
uměních. Neoficiálně je
tulipán také symbolem
Holandska.**

**Počet druhů
tulipánů není
přesně znám,
pohybuje se
v řádu stovek.**

UŽIJTE SI JARO

o trochu dřív!

Také už netrpělivě chodíte po zahrádce a doslova očima taháte ze země první výhonky krokusů, narcisů a tulipánů? Ještě si nechte zajít chuť, je brzy. Pokud ale zaskočíte do našich zahradnických center, najdete v nich nabídku rychlených cibulovin, které si můžete odnést domů a oslavit jaro o pár týdnů dřív, než skutečně přijde do zahrad.

Co s nimi?

Rychlené cibuloviny prodáváme většinou v plastových květináčcích. Protože rostliny žijí ze zásobních látek v cibuli, není třeba je přesazovat, i když jsou silně prokořeněné – stačí je umístit do ozdobného obalu. Jinou možností je vytvořit si vlastní sesazovanou kombinaci, ať už jednodruhovou, nebo míchanou.

Jakou barvou rozkvetou?

- ✓ modřence - bílé a modré
- ✓ krokusy - bílé, žluté, fialové a žíhané
- ✓ narcisy - bílé, žluté a kombinované
- ✓ tulipány - různé barvy
- ✓ ladoňky - bílé, modré a kombinované
- ✓ hyacinty - různé barvy
- ✓ bledule - bílé

Náš
TIP

Vysadte si je do záhonu

Dříve nebo později květy zvadnou, listy uschnou a cibule začne tak zvaně zatahovat. Doporučujeme v této době odstříhnout stonky se zbytkem květu a přenést rostlinu na chladnější místo, dokud úplně neuschne. Pak cibuli očistíme od zbytků listů a uskladníme do podzimu, kdy ji vysadíme na záhon. V předjaří můžeme uvádající rostlinu vysadit do záhonu rovnou.

LETNÍ CIBULOVINY

až po zmrzlých

Ačkoliv za pár týdnů vykuknou ze země první sněženky a krokusy, je čas pomýšlet na léto. Cibuloviny totiž nejsou jen záležitostí jara, společnost nám mohou dělat i v letních měsících. Mečíky, jiřinky, lilie či begonie nejlépe vynikají ve skupinách, proto je třeba najít jim v zahradě správné místo.

Sortiment letních cibulovin a hlíz-natých rostlin od prověřených holandských pěstitelů je v zahradnických centrech dostupný již v prvních týdnech roku. Ačkoli na venkovní stanoviště se vysazují až po pomínutí pozdních mrazíků, můžete si zatím v klidu vybírat, nakupovat a rozmýšlet, kde jim to bude letos slušet nejlépe. Cibuloviny kvetoucí v létě vyniknou v popředí smíšených trvalkových záhonů, uplatní se i jako solitérní rostliny či v jednodruhových

skupinách. Z letních cibulovin se mohou těšit také ti, kteří si je nemají možnost vysadit na zahradě. Begonie nebo třeba dosny jsou totiž výbornými adepty i pro pěstování v nádobách. S konkrétními požadavky jednotlivých druhů na výsadbu nebo s upřesněním termínu výsadby vám ochotně poradí personál přímo v zahradnickém centru.

Co s nimi na podzim?

Jakmile začnou listy mečíků, jiřinek, dosen či begoní žloutnout, nastává

správná chvíle pro sklizeň jejich cibulí či hlíz. Pro sklizeň je ideální sušší období. Hlízy i cibule uskladňujeme očištěné a proschlé do prostor s teplotou mezi 5-10 °C. Hlízy mečíků pečlivě zbavíme zbytků lodyhy i nejrchnější slupky. Výjimkou jsou jiřinky, u nichž ponecháváme asi 15 cm stonku. Cibule i hlízy skladujeme v bedničkách, prosypané pilinami či rašelinou. Pokud je před uložením ještě poprášíme fungicidem, udělali jsme maximum pro to, aby nám přečkaly do dalšího jara.

Jiřiny

- ✓ nepřeborné množství odrůd, člení se pro větší přehlednost do 10 skupin podle tvaru květů
- ✓ kvetou od konce července až do prvních mrazů
- ✓ vysazují se začátkem května, pozor na přízemní mrazíky
- ✓ při výsadbě přidat kompost nebo hnůj
- ✓ důležitá je dostatečná zálivka

Odborník radí

Krásu letních cibulovin si nemusíte užívat jen na zahradě. Použijte květy k vytvoření živé ozdoby svého domova.

Veronika Hanková,
Zahrada Lisý s.r.o.,
Králov Dvůr

Begonie

- ✓ do záhonů i do nádob na balkony a terasy
- ✓ světlý stín, některé druhy i přímé slunce, místo chráněné před větrem
- ✓ náchylné k jarním mrazíkům, s výsadbou nespěcháme
- ✓ půdu udržovat stejnoměrně vlhkou, ale ne přemokřenou

AGRO Organo-minerální hnojivo pro cibuli a česnek se hodí i pro pěstování okrasných cibulovin.

Naše tipy

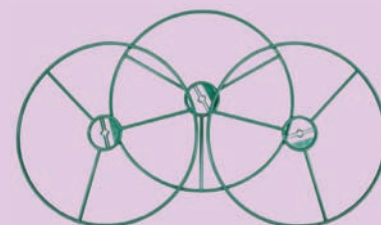
Košíky na cibuloviny chrání cibule a hlízy před poškozením myšmi a hraboši.

AGRO Kapalně hnojivo pro cibuloviny posiluje cibuloviny před zimou a zlepšuje jejich prezimování.

Mořidlo pro preventivní aplikaci zajistí ochranu proti houbovým chorobám.

Opory pro vyšší rostliny zajistí stabilitu mečičků a lilii, lze použít i pro trvalky.

Lilie

- ✓ asijské druhy jsou na pěstování jednodušší
- ✓ stanoviště na přímém slunci v kypré půdě
- ✓ mrazuvzdorné druhy lze vysazovat i na podzim
- ✓ vysazujeme ve skupinách po třech až pěti, lze i do větších nádob
- ✓ nesnášejí přemokření a těžkou půdu

Mečíky

- ✓ kvetou v červenci až srpnu v barvách od bílé po tmavě fialovou
- ✓ stanoviště na plném slunci
- ✓ nesnáší ani příliš lehkou, ani příliš těžkou a zamokřenou půdu
- ✓ sázíme na přelomu dubna a května do řádků vzdálených alespoň 20 až 30 cm, v řádcích asi 10 cm od sebe
- ✓ před výsadbou opatrně oloupeme hlízy ze slupek, dáváme pozor na klíček a rašící kořínky
- ✓ velké hlízy sázíme 10 cm hluboko, střední mělčeji
- ✓ raší podle teploty do 20 dnů
- ✓ nevysazujeme na větrných místech, aby se nevyvracely
- ✓ hodí se výborně k řezu, vydrží ve váze i dva týdny

Dosny

- ✓ pro urychlení kvetení předpěstujeme, při přímé výsadbě kvetou až pozdě v létě
- ✓ na venkovní stanoviště vysazujeme až po pominutí jarních mrazíků
- ✓ vyžadují intenzivnější zálivku a plně osluněné stanoviště

ABYCHOM SI ROZUMĚLI

Zahradnictví je obor jako každý jiný: má svá pravidla, svoje zákonitosti a také svůj jazyk. Předpokládáme, že ti z vás, kdo chodí do našich zahradnických center a čtou tento Zpravodaj, o zahradě a rostlinách něco vědí, přesto bychom vám rádi vysvětlili termíny, které můžete slyšet z úst našich prodavačů a které nejsou tak „nebezpečné“, jak se možná na první poslech zdají.

Rychlení

Když vysejete salát za okno a po vzejití přepícháte, předpěstujete si tak rostliny, které po výsadbě ven dříve sklídíte. Právě jste provedli rychlení. Podobně si můžete přirychlit pažitku vyrytím ze zahrady a umístěním do teplého skleníku. Rychlení se provádí i s prosincovým řezáním barborek, které vykvetou na Vánoce. Rychlení je tedy uspíšení kvetení nebo sklizně rostlin jejich pěstováním za vyšší teploty.

Pozdní odrůda

Tento termín se vztahuje k době zralosti. Pozdní odrůdy vyséváme na jaře, ale sklízíme až na podzim. Například kysané zelí připravujeme pouze z pozdních odrůd, ty rané nemají dlouhou trvanlivost.

Ozimá odrůda

Některá zelenina se vysévá na podzim, zimu přežívá pod zemí nebo s nadzemní listovou růžicí, narůstá a sklízí se až příští rok. O takových odrůdách říkáme, že jsou ozimé.

Raná odrůda

Raná neboli časná odrůda je termín vztahující se k době sklizně – jde o odrůdy, které dozrávají či plodí časně na jaře. Jde o důležitou informaci, pokud plánujeme například pěstování různých druhů zeleniny na jednom záhonu v průběhu roku nebo chceme vysadit ovocné stromy tak, aby jejich ovoce dozrávalo od začátku léta až do zimy.

Vegetační doba

Tento termín označuje dobu od výsevu, respektive výsadby do sklizně. Udává se obvykle ve dnech nebo týdnech, jindy se odrůdy označují jako rané, pozdní, polopozdní a podobně.

Padání klíčnic rostlin

Někdy se stane, že po výsevu vzejdou malé rostlinky a dříve, než rozvinou pravé listy, náhle padnou k zemi a uhynou. Příčinou je zpravidla napadení kořenového krčku houbovými chorobami, kterému se dá ale snadno předejít dezinfekcí půdy.

Hybrid F1

Označení F1 hybrid se nejčastěji objevuje u odrůd plodové, kořenové nebo brukvovité zeleniny.

Jde o označení pro první generaci potomků získanou zkřížením rodičovské generace základních odrůd. Hybridní osivo F1 se tedy získává každý rok novým křížením. Vyrábí se pomocí řízeného opylení, někdy i ručně.

V KOMUNITNÍCH ZAHRADÁCH

V České republice existuje v současné době několik desítek komunitních zahrad a podobných zařízení. Jejich přehled najdete na www.komunitnizahrady.cz.

*se sdílí
radost
a nadšení*

Vlastnoručně sklizené ovoce, šťavnatá zelenina do salátů, čerstvé bylinky a další. Tyto představy se líbí snad každému z nás a díky šikovným lidem a novým nápadům je může mít každý, bez ohledu na to, zda bydlí v rodinném domě, či panelovém bytě. Stačí založit komunitní zahradu.

Základní myšlenkou komunitních zahrad je aktivní využití opuštěných ploch ve městech ke společnému pěstování zeleniny a jiných rostlin a spolu s tím i posílení mezilidských vztahů. Prostor komunitních zahrad je využíván i na společné workshopy, grilování a další podobné akce, kdy máme možnost se s ostatními lépe poznat a něco nového se naučit. Rostliny lze pěstovat nejenom ve volné půdě, ale i v pytlích či přepravních vacích umístěných na paletách, v bedýnkách či větších přepravech.

Ideálními plodinami pro komunitní zahradu je zelenina s kratší vegetační dobou, abychom měli možnost sklízet vícekrát do roka. Dále je potřeba si vybrat jednoduché pěstování, abychom se vyhnuli předpěstovávání ve skleníku. Pro začátečníky je dobré začít rovnou s malými sazenicemi než se semínkem. Výborným příkladem jsou rajčata, papriky, salát, ředkvičky, cuketa, jahody a samozřejmě bylinky. Dále pak hrášek nebo fazolky, které se dají díky svému popínavému růstu použít i jako zelená clona na zakrytí nepěkných míst.

O rostliny pěstované v nádobách musíme více pečovat. V nádobě má zelenina omezený prostor, velmi tedy záleží na vhodném substrátu, správném hnojivu a pravidelné záливce. Substrát by měl

KomPot (komunitní potraviny)
hospodaří na půlhektarové zelenářské
zahradě ve Středoklukách.
www.kom-pot.cz

**DVA ČESKÉ
PŘÍKLADY
ZA VŠECHNY**

splňovat požadavky pěstovaného druhu, měl by být kyprý s dostatečným množstvím organických látek a živin. Kvůli většímu odčerpávání živin je nezbytné pravidelné přihnojování. Vhodná jsou krystalická, plně vodorozpustná hnojiva, která obsahují veškeré živiny včetně mikroprvků. Díky nim dosáhneme vysoké násady květů a množství velkých a krásně vybarvených šťavnatých plodů. Důležitá je také závlhka, půda má větší tendenci vysychat. Menšímu vypařování pomůžeme tím, že povrch kolem rostliny pokryjeme mulčem. Nezapomeneme zajistit odtok přebytečné vody – do nádoby vytvoříme menší otvor a na dno nasypeme keramzit jako drenáž, abychom zabránili zahánění kořínků.

Zahradu v pytlí je brněnská mobilní komunitní zahrada snažící se rozvíjet pěstování v místech bez přístupu k půdě. www.zahradavyptli.cz

Komunitní zahrada Binnendoor v nizozemském Haagu je umístěna na veřejném náměstí uprostřed obytného komplexu o rozloze 1250 m²

Symbivit obsahující mykorrhizní houby podpoří růst kořenového systému a ochrání kořeny před patogeny.

Co se hodí k biopěstování

AGRO NATURA BIO hnojiva zahrnují produkty pro spotřebitele zaměřené na zdravý životní styl a ochranu přírody. Chtějí pro sebe a svoji rodinu pěstovat šetrně a hlavně bez chemie BIO ovoce a BIO zeleninu. Všechny produkty jsou složeny z přírodních surovin.

Agro NATURA Organické hnojivo pro jahody a drobné ovoce je vhodné pro jahody, rybíz, angrešt, maliny, ostružiny a vinnou révu.

Agro NATURA Organické hnojivo pro plodovou zeleninu se hodí pro rajčata, papriky, brambory, okurky, mrkev, kedlubny, salát apod.

Agro NATURA Kapalně organické hnojivo pro celou zahradu je určeno pro přihnojování zeleniny, ovoce, bylinek, révy, ovocných keřů, stromů a okrasných rostlin doma i na zahradě

Substrát NATURA obsahuje výhradně přírodní suroviny a je vhodný pro příznivce ekologického zahradničení.

PĚSTUJTE

po celý rok

Tentokrát máme tip pro ty z vás, kteří nevlastní žádnou zahradu, a přesto by si chtěli vypěstovat vlastní zeleninu a bylinky. V nabídce totiž máme šikovný pěstební stůl, který si můžete snadno umístit na balkon nebo terasu a pustit se do pěstování už časně na jaře.

Stůl

Stůl na pěstování je ideálním multifunkčním pomocníkem pro pěstování na balkóně.

- ✓ vyroben z recyklovaného plastu
- ✓ rozměry 75 x 36 cm, výška 65 cm
- ✓ obsahuje i speciální výztuhy pro větší pevnost
- ✓ v hnědé a zelené barvě

Nákupní seznam

- ✓ pěstební stůl
- ✓ substrát
- ✓ semena
- ✓ lopatka
- ✓ konev
- ✓ bio hnojivo

Víko

Díky plastovému průhlednému víku ochráníte svou zahrádku proti povětrnostním vlivům nebo nechtěné návštěvě ptáků

- ✓ speciální filtr ochrání rostliny před silným slunečním zářením
- ✓ ventilační záklapky umožňují proudění čerstvého vzduchu
- ✓ lze použít i na XXL truhlík Elho o délce 80 cm

Semena

Už brzy na jaře můžete vysít ředkvičky a vysadit předpěstovaný salát. V průběhu roku můžete pěstovat i další druhy zeleniny včetně okurek a rajčat.

Lopatka

Pevná a do ruky výborně padnoucí lopatka v několika velikostech pro sázení a manipulaci se substrátem.

Jmenovky

z kvalitního a pevného plastu zajistí orientaci mezi plodinami v průběhu pěstování.

Substrát

AGRO výsev a množení

Je propustný, kyprý a vzdušný a obsahuje jen omezené množství základních živin a stopových prvků. Obsahuje aktivátor zakořeňování, který zajistí rostlinám vitalitu.

PRIMULKY

hrají jarní

PRIM

Primule, prvosenka, petrklíč...
 Jakmile uklidíme vánoční zboží z našich prodejních pultů, zaplníme je touto křehkou, a přesto odolnou rostlinou, která vám už začátkem ledna umožní těšit se na jaro.

Odkud se vzalo botanické pojmenování prvosenek?

Latinské označení *Primula* je odvozeno od primus – první a odkazuje na skutečnost, že prvosenky patří k prvním poslům jara. Také české lidové označení petrklíč neboli klíče svatého Petra připomíná, že prvosenky na jaře otevírají zemi. A propos – české slovo prvosenka vzniklo ze staročeského prvovesenka, tedy prvovesní čili prvojarší bylina.

Zatímco na loukách se prvosenky jarní (*Primula veris*) ještě dlouho neobjeví, prvosenky bezlodyžné (*Primula vulgaris*) už vám provoní byt a zaplaví ho barvami – od bílé přes krémovou, žlutou, růžovou, červenou, fialovou až temně rudou, vybrat si můžete i z vícebarevných variant nebo dokonce plnokvětých odrůd.

Pochutnejte si na květech i listech

Květy prvosenek jsou jedlé, mají nevtíravou chuť a hodí se k ozdobě nejrůznějších pokrmů – at už zákusků či třeba krémových polévek. Jedlé jsou také listy, které se používají jako náhrada ještě nerašící pažitky. Listy a květy používáme těsně před servírováním, protože vysoká teplota jim škodí.

Jak pečovat o prvosenky v bytě?

- ✓ umístění na světlém místě chráněném před sluncem
- ✓ čím chladnější místo, tím déle vydrží kvést a tím více voní
- ✓ zalévat do podmisky, půdu udržovat stále mírně vlhkou
- ✓ nepřelévat a nenechat úplně vyschnout, jinak přestanou tvořit poupata
- ✓ občasné přihnojení prospěje, ale není nutné
- ✓ odstraňovat odkvetlé květy a žloutnoucí listy
- ✓ po odkvětu vysadit do zahrady

Plnokvěté prvosenky

I jednoduše kvetoucí primulky jsou díky bohaté paletě barev nádherné, kdo chce však mít skutečnou perlu, může si pořídit některou plnokvětou odrůdu s květy připomínajícími malé růžičky.

Náš TIP

Keramické obaly tlumených barev dají vyniknout barevným květům.

Může se hodit

Proutěné košíky se hodí pro použití doma i na terase a pěkně se v nich budou vyjímat jarní sesadby.

AGRO Vitality Komplex – přírodní kapalné hnojivo s obsahem enzymů, huminových kyselin a živin.

Barevné lýtko pro dekorace interiéru, košů, květináčů a další floristické práce.

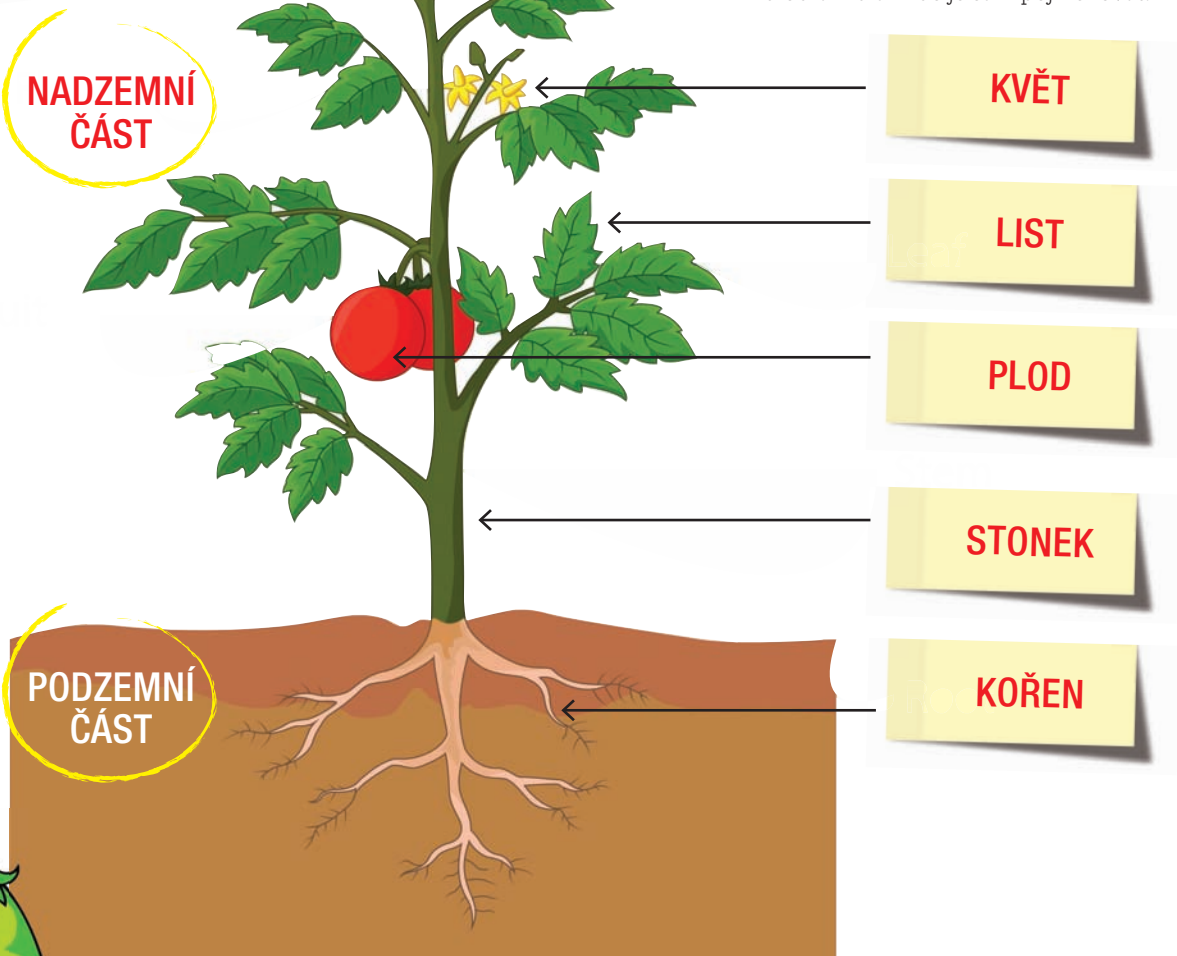

Plastová konvička pro zalévání pokojových rostlin.

V letošním roce jsme do našeho Zpravodaje připravili povídání o rostlinách pro děti. V jednotlivých číslech je seznámíme s tělem rostlin, řekneme si, čím jsou nám prospěšné nebo třeba které dobře chutnají. Nahlédneme také do světa zajímavostí a netradičních květin.

Stejně jako lidé nebo zvířata, také tělo rostlin je složeno z více různých částí. Některé vidíme, jiné jsou schované v zemi. Zakryj si kouskem papíru popisky u obrázku a zkus je sám pojmenovat.

*Lušička
a Jája*

Zkus si pěstování rostlinky ve svém pokojíčku!

Postav ji na světlé místo a zalévej pravidelně, ale menším množstvím vody. Dej pozor, aby v barevném květináči nezůstala stát voda. I květiny potřebují „jídlo“, od března začni kytičku „krmit“ hnojivem pro pokojové květiny.

OCHUTNEJTE *svoji zahradu*

Legenda praví, že Kupido, bůžek lásky, jednou prostřelil svým šípem macešku, a tak tuto všudypřítomnou rostlinu obdařil afrodisiakálními účinky. Její květy rozebrané na jednotlivé plátky jsou svojí kořenitou chutí přímo předurčeny k ozdobě obložených mís a chlebičků. „Hračičkové“ uvítají příležitost sestavit z nich celé dekorace, podobně jako Japonci tvoří obrazy z motýlích křídel.

Rostoucí zájem o jedlé květy má několik příčin – vyšší informovanost, rostoucí náročnost spotřebitele na estetický vzhled pokrmů, na zdokonalení chuti a vůně a v neposlední řadě na zdravotní prospěšnost stravy. To vyplývá z nových poznatků o složení květů a pozitivním vlivu na lidské zdraví.

Obecně lze říci, že k jídlu je možné použít všechny květy, které nejsou jedovaté, hořké nebo jinak nepoživatelné a jež nebyly ošetřovány pesticidy.

Celé květy nebo okvěť se podávají čerstvé jako obloha jídel, studených mís i sladkých jídel, okvětními lístky se zdobí saláty a nápoje.

Květy obecně obsahují mnoho zdraví prospěšných látek. Navíc zrakem vnímáme přitažlivý vzhled, pestrost tvarů a barevnost, případně kombinace barev. Čich a chuť jsou ovlivněny přítomností stovek sensoricky výrazných látek, poskytujících příjemný

vjem. Květy většinou obsahují stovky aromatických složek, slizové látky i celou škálu látek barevných. Podporují tak chuť k jídlu, působí na vylučování trávicích šťáv v ústech a žaludku, zvyšují využití potravy, přinášejí pocit uspokojení z potravy a zvyšují tak výkonnost celého organismu.

Pokud jedlé květy nemůžeme po sklizni ihned zkonzumovat, lze je krátkodobě uchovat v chladničce při teplotě pod 4 °C.

Speciálně pro použití v kuchyni je určena kolekce **Jedlé květy**:

lichoreřišnice – směs vybraných barev od bílé až po jasně červenou

cuketa – směs odrůd s květy žluté a žlutooranžové barvy

miniviolka – směs drobnokvětých odrůd modrozluté a fialové barvy

Palačinky s maceškami

- ✓ 250 g hladké mouky
- ✓ 1 vejce
- ✓ 300 ml mléka, špetka soli
- ✓ 1 polévková lžíce sušeného tužebníku
- ✓ olej na smažení
- ✓ květy na zdobení (macešky, měsíčky)

Náplň:

- ✓ oblíbená marmeláda nebo dušený mangold
- ✓ 1 mladý pórek
- ✓ 4 velké listy mangoldu
- ✓ 2 lžíce másla
- ✓ sůl, pepř dle chuti
- ✓ polévková lžíce strouhaného sýra na posypání

Pokud chcete palačinky na slano, začněte přípravou mangoldu. Všechnu zeleninu operte a dobře osušte.

Pórek nakrájejte na kolečka, mangold nasekejte na plátky. Rozehřejte máslo na pánvi, ke které máte poklici. Pórek poduste na másle dozlatova. Přidejte nasekaný mangold, zakryjte pokličkou a duste na mírném ohni do měkka. Pozdní mangold potřebuje trochu víc času. Pokličku odklopte a zvolna vyduste přebytečnou tekutinu. Kořeňte s mírou, ať nepřebijete chuť tužebníku v palačinkách.

Mouku osolte, smíchejte s vejcem a polovinou mléka, umíchejte hladké těsto a postupně přidávejte zbylé mléko, aby bylo těsto vláčné. Sušený tužebník roztlučte v hmoždíři a prosejte skrz hrubé síto, aby se do těsta

nedostaly suché stonky. Zamíchejte do těsta a nechte alespoň hodinu odstát, aby chuť tužebníku prostoupila těstem.

Na pánvi rozpalte olej, nalijte sběračkou těsto a rozlijte až do okrajů. Do měkkého těsta rovnou na pánev vkládejte květy macešek a korunní plátky měsíčků. Po obrácení palačinky se dostanou květiny na líc. Květy macešek je třeba vkládat ručně, jinak se v těstě pomačkají. Korunní plátky měsíčků jsou odolnější, ty můžete zamíchat rovnou do těsta.

Plňte marmeládou a skládejte na čtvrtiny tak, aby byly květy vidět. Můžete zdobit šlehačkou nebo podávat se zmrzlinou, obojí však aranžujte vedle. Nebo ve slané variantě plňte mangoldem, syptejте sýrem a skládejte na čtvrtiny tak, aby byly květy vidět.

Gazpacho verde

- ✓ 4 velká rajčata
- ✓ 1 salátová okurka
- ✓ 1 červená paprika
- ✓ 1 bílá paprika
- ✓ 50 g šruchy
- ✓ 30 g listů lichořeřišnice
- ✓ 100 ml olivového oleje
- ✓ 1 až 2 stroužky česneku
- ✓ sůl, pepř
- ✓ květy lichořeřišnice

Rajčata spařte v horké vodě a oloupejte. Okurku nakrájejte na kostičky, ale neloupejte. Papriky zbavte jádřinců a nakrájejte na kousky. Listy šruchy a lichořeřišnice dobře operete. Česnek oloupejte. Všechno rozmixujte do hladka. Podávejte ve sklenici a ozdobte květy lichořeřišnice.

Květinové jednohubky

- ✓ 1 mrkev
- ✓ 1 okurka
- ✓ 100 g tvrdého sýra ementálského typu
- ✓ 50 g černých vypeckovaných oliv
- ✓ 1 svazek ředkviček
- ✓ 50 g sušené šunky (třeba schwarzwaldské)
- ✓ 100 g cherry rajčátek
- ✓ 100 g mozzarelových třešniček
- ✓ květy lichořeřišnice, hrachorů, krásnooček, denivek, slézu

Mrkev a ředkvičky očistěte kartáčkem, okurku omyjte a neloupejte, rajčata operete. Sýr nakrájejte na kostičky. Použijte rozličné druhy zahradních květů – ty, které uvádíme v seznamu surovin, nebo jen některé z nich, nebo naopak i některé další. Při tvorbě jednohubek mějte na paměti chuťové charakteristiky jednotlivých květů. Lichořeřišnice jsou ostré, vyniknou na chuťově jemné okurce. Nahořklá krásnoočka dobře ladí se sýrem a slanou šunkou. Čekanka a sléz jsou nevýrazné a jejich funkce je hlavně estetická, takže vám nabízí široké možnosti uplatnění. Denivky jsou svěže křupavé, ale veliké, takže z nich stvoříte elegantní podklad pro mozzarelové třešničky. Hrachory jsou krásné s jemnou hráškovou příchutí. Květinové jednohubky podávejte na křenovém listu, pokud ho máte k dispozici.

Falešné kapary

- ✓ 200 g plodů lichořeřišnice nebo poupát pampelišky
- ✓ 1–2 kávové lžičky soli
- ✓ 50 ml octa
- ✓ 150 ml vody

Plody nebo poupata dobře omyjte. Pampelišky vyžadují důkladnou péči, protože pouštějí „mléko“, na které se lepí různé nežádoucí látky. Lichořeřišnice stačí opláchnout. Naplňte do skleničky a průběžně prosypávejte solí. Skleničku zavřete a nechejte asi 24 hodin odpočívat, občas protřepete. Můžete přidat i pár zrněk hořčice. Ocet svařte s vodou a nalijte na odležené „kapary“. Sterilujte ve vodní lázni. Skleničky ponořte asi do tří čtvrtin a vařte přibližně 20 minut od okamžiku, kdy dosáhne teplota bodu varu. Nebo můžete zkusit méně tradiční postup – zavařovací skleničky postavit do myčky a pustit intenzivní program.

Ukázka z knihy *Květinová kuchařka*, autorka Jana Vlková, vydal Smart Press s.r.o., 2015, www.smartpress.cz

ĎÁBELSKY PÁLIVÉ PAPRIKY

Máte rádi ostrá jídla? Pak ve vašem jídelníčku určitě nesmějí chybět pálivé papriky. Kdo by si myslel, že pálivá je prostě pálivá, byl by na omylu. Skuteční paprikoví gurmáni totiž považují běžně pěstované druhy pálivých paprik za sladké. A pozor – ty nejpálivější papriky mohou být pro děti a citlivější jedince smrtelné!

Papriku lze považovat za potravinu i za koření. Je oblíbená pro svou vůni i chuť, která je u jednotlivých botanických druhů nebo i odrůd značně odlišná – od sladké až po ďábelsky ostrou. Typickým znakem papriky je její pálivá chuť, způsobená přítomností dusíkaté látky – kapsaicinu – odpovědné za pálivý pocit při styku se sliznicemi. Pálí nejen v ústech, ale i na sliznici nosu či oka, což se využívá v pepřových sprejích sloužících k osobní obraně. V dobách, kdy nebylo možné koncentraci kapsaicinu přesně měřit, byl pro hodnocení pálivosti zaveden Scovillov test pálivosti udávající pálivost v Scovillových jednotkách (SHU). Ta „nejsladší z ostrých“, odrůda Ostry F1, tak trochu klame názvem, protože pálí jen placenty a žilky v plodu a po jejich odstranění je plod sladký. Pro porovnání – v testu pálivosti má kolem 600 SHU jednotek.

Nejpálivější z nejpálivějších

Chcete si vyzkoušet, jak pálí ta nejpálivější? Pak si vypěstujte odrůdu Trinidad Moruga Scorpion, ať už ve žluté, nebo červené variantě. Odborníci jí naměřili přes dva miliony (!) SHU jednotek a jejich unikátní chuť pocítíte až po 10 či 15 minutách. S těmito paprikami je třeba zacházet opravdu velmi opatrně a chránit je před dětmi.

Čínské papriky pálí víc

Nejpálivější papriky najdeme mezi paprikami čínskými (*Capsicum chinense*). Jsou obecně nízkého, stromovitého růstu, mají velké, nepravidelné listy a malé, nažloutlé květy někdy s fialovým odstínem. Dají se pěstovat i doma v nádobách, jsou pak ale závislé na dobrém hnojení, teplotě a pravidelné závlaze, především při tvorbě plodů.

Jak předpěstovat pálivé papriky?

Papriky druhu *Capsicum chinense* jsou náročnější na podmínky při klíčení, proto doporučujeme:

- ✓ použít sterilní substrát
- ✓ vysévat 0,3 cm hluboko do vlhkého substrátu
- ✓ umístit výsev na teplé místo s konstantní teplotou 25–28 °C (ideální je plastový miniskleníček)
- ✓ každý den kontrolovat povrch substrátu – pokud se objeví na povrchu plíseň, odstraníme ji a víko pařníku pootevřeme
- ✓ přepíchat vzešlé semenáčky po vytvoření děložních lístků do samostatných květníků

Odborník radí

Pálivé papriky vybírejte obezřetně, některé druhy mohou být extrémně pálivé a pro citlivé osoby nebezpečné.

Ing. Ivana Vavřinová
AZ GARDEN s.r.o.,
Pardubice

Při pěstování paprik nezapomeňte:

- ✓ zajistit dostatek slunečního svitu – slunce přispívá k celkové vitalitě rostlin a vyšší odolnosti proti stresu
- ✓ zabránit teplotám nad 35 °C a proudění vzduchu od země – při pěstování ve skleníku proto větrejte u stropu
- ✓ udržovat raději nižší vzdušnou vlhkost – teplo a vlhko je prostředí vyhledávané plísněmi
- ✓ nepřelévat půdu – chilli papriky obecně snášejí daleko lépe občasně sucho než přemokření

Pro předpěstování paprik v domácích podmínkách doporučujeme miniskleníčky z řady ELHO Green Basics.

Barevná Habanera

Na pomyslné stupnici pálivosti najdeme skupinu paprik Habanero v horní polovině, patří tedy mezi ty pálivější. Labužníci milující pálivé papriky si z nich mohou připravit krásně barevný salát, jsou totiž dostupné ve čtyřech barvách – červené, žluté, oranžové a v letošní sezóně poprvé také v hnědočervené.

Ochutnejte HOLANDSKO

Goudse aardappelsoep – goudská bramborová polévka

- ✓ 1 kg brambor
- ✓ 50 g másla
- ✓ 1 velká cibule
- ✓ 2 stroužky česneku
- ✓ špetka drceného kmínu
- ✓ 2 pórký bez natě
- ✓ olej na fritování
- ✓ 300 g střídky tvrdšího bílého pečiva
- ✓ špetka kari
- ✓ 3 kostky bujónu
- ✓ špetka muškátového oříšku
- ✓ 1 vejce
- ✓ 1 dl mléka
- ✓ 300 g strouhaného sýra Gouda

Oloupané brambory nakrájíme na drobné kostičky a uvaříme. Na pánvičce rozehejeme máslo, přidáme nejmenší nakrájenou cibuli a česnek a necháme zesklivatět. Pórek nakrájíme na asi centimetrové kousky a spolu s kostkami bujónu a drceným kmínem přidáme k uvařeným bramborám. Dolijeme vroucí vodou do požadovaného množství a dochutíme petrželkou, pepřem a muškátovým oříškem. Střídky bílého pečiva lehce obalíme v kari a zprudka opečeme ve fritovacím hrnci na 180 °C. Po vyjmutí necháme dobře okapat.

Rozšlehané vejce smícháme v polévkové míse s polovinou mléka, přidáme 100 g sýra a zbytek mléka a dvě polévkové lžíce z hrnce s polévkou. Dobře promícháme a dolijeme zbytek polévky. Osmažené střídky a zbylý sýr servírujeme zvlášť.

Speculaaskoekjes – kořeněné mandlové sušenky

- ✓ 150 g másla
- ✓ 125 g přírodního (hnědého) cukru
- ✓ 1 lžička soli
- ✓ 10 g perníkového prášku
- ✓ 200 g výběrové hladké mouky
- ✓ 1/2 prášku do pečiva
- ✓ 1 lžíce mléka
- ✓ 50 g drcených mandlí

Máslo, cukr a sůl smícháme, přidáme lžici mléka a dobře promícháme. Mouku smícháme s práškem do pečiva a perníkovým práškem a obě směsi poté důkladně promícháme. Vzniklé těsto necháme minimálně hodinu stát (doporučuje se jeden celý den), pak ho rozválíme do tloušťky 1 cm a ostrým nožem či formičkou tvarujeme sušenky. Rozložíme je na vymaštěný plech, posypeme drcenými mandlemi a pečeme cca 20 minut při 210 °C. Profesionálního vzhledu sušenek dosáhnete při použití razítek na pečivo.

Jarní akce v našich zahradnických centrech

AZ GARDEN s.r.o.

Pardubice

20. – 28. 2. 2016 Pohádkové jaro v Černé

- ✓ svět Phalaenopsisů a fialek
- ✓ zasadme si společně jaro do truhlíků a zahrad
- ✓ pohádky mezi květinami
- ✓ vystopuj si svého trpaslíka – hra pro děti

Zahradnictví Dvořák a syn

Teplice

27. – 28. 2. 2016 Výstava tulipánů a holandských cibulovin

12. – 13. 3. 2016 Semínkový víkend

- ✓ poradna odborníka: Ing. Peter Gajdoštin
- ✓ prodej speciálních odrůd, které jinde neseženete

Zahradnické centrum Brabec, s.r.o.

Modřice u Brna

27. – 28. 2. 2016 Když jaro přichází

- ✓ floristická show (14-16 hod) – Jaromír Kokeš (mistr florista, pětinásobný mistr ČR), Ladislava Sodomková (floristka ZC Brabec, 2. místo Brněnská růže 2015)
- ✓ workshop (9-12 hod) – výroba jarních dekorací pod vedením našich zkušených floristek
- ✓ dětská dílnička (9-12 hod)
- ✓ ukázka tradičních řemesel

Zahradnické centrum FERENČÍK s.r.o.

České Budějovice

1. – 7. 2. 2016 Holandský týden

- ✓ široký sortiment rychlených cibulovin
- ✓ netradiční jarní aranžmá
- ✓ holandské pochoutky v naší kavárně
- ✓ prodejní výstava řezaných tulipánů (pátek a sobota)

FLORA GARDEN s.r.o.

Jičín

19 – 20. 3. 2016 Vítání jara

Zahrada Lisý s.r.o.

Králův Dvůr u Berouna

19. - 21. 2. 2016 Rozkvetlý únor

- ✓ nejkrásnější kvetoucí pokojové rostliny
- ✓ rozšířený sortiment jarních cibulovin
- ✓ prodejní výstava řezaných tulipánů
- ✓ autogramiáda Václava Větvíčky
- ✓ tvořivá dílna pro děti
- ✓ masopustní hody

Nevíte si rady?

Pomůžeme vám tady!

choroby

Čím mám ošetřit kadeřavost broskvoně na jaře, když nemohu nikde sehnat Delan?

V loňském roce vypršela registrace některých přípravků proti kadeřavosti broskvoně. Tento problém však stále můžeme vyřešit. Ideální je pozdní podzimní ošetřením přípravkem Champion, na to bychom neměli zapomenout. V předjaří při nalévání pupenů můžeme použít přípravek Thiram Granuflo. Je vhodný jak na kadeřavost broskvoně, tak i na strupovitost jaderovin.

Mohu nějak podpořit růst mladých sazenic paprik? Zdají se mi takové bledé a málo rostou.

Při předpěstování sazenic musíme dávat velký pozor na několik důležitých faktorů. Sazenice by měly mít dostatek světla, ne příliš tepla a kvalitní pěstební substrát. Většinou je pěstujeme na oknech a neměli bychom na ně toto okno otvírat, protože mohou nachladnout. Zajímavým doplňkem, který pomáhá mladým rostlinám k rozvoji kořenů, je aplikace mykorrhizních hub při jejich přesazení. Malé kořínky obalíme přípravkem Symbivit a sázíme do substrátu. Mykorrhizní houby začnou být aktivní, pomáhají rostlině přijímat dostatek živin a zvětší její kořenový systém. Tyto houby pak následně rostou s naočkovanou rostlinou celý život a tak jí pomáhají například i v době dozrávání plodů.

Každý rok mám problémy při předpěstování sazenic s tím, že když je přesadím z výsevního substrátu do pěstebního, některé mi úplně zajdou a nerostou. Dělam něco špatně?

Myslím, že základem je přesazovat do kvalitního substrátu, který je buď propařovaný, nebo ošetřený proti půdním houbám, které způsobují právě takzvané padání klíčících rostlin. Tyto houby napadají jemný mladý krček sazeniček a přerušují tok živin do malé rostlinky, která následně zahyne. Substrát můžete po přesazení ošetřit i přípravkem Previcur Energy, který omezí tyto krčkové houby.

Na pokojových rostlinách se nám teď objevily asi mšice. Je to možné takhle v zimě?

škůdci

Ano, možné to je. Často si je přineseme domů již na podzim s letněnými rostlinami, a přes zimu, kdy mají v bytech ideální teplotu, se začnou množit a trápit naše rostliny. Ideálním řešením je použití přípravku Careo rozprašovač na okrasné rostliny. Tento přípravek je již naředěný, připravený k okamžitému použití a vyřeší spolehlivě savé a žravé škůdce na pokojových rostlinách. Pokud by se vám na pokojovkách objevily i nějaké skvrny na listech, můžete použít kombinovaný přípravek Careo 2v1 na okrasné rostliny, který kromě toho, že vás zbaví škůdců, funguje i na listové skvrnitosti.

Chtěl jsem se zeptat, jestli máte barvu na stromy. Vím, že dědeček vždycky natíral kmeny stromů nějakou bílou barvou.

Dříve se k nátěru kmenů stromů používalo hašené vápno. To asi dělal právě váš dědeček. Tento nátěr dezinfikoval kůru a především bránil vzniku mrazových puklin v kůře. Tyto pukliny vznikají tak, že v předjaří sluníčko již má větší sílu a zahřeje kmen stromu, pod nímž začne proudit míza, ale v noci přijde intenzivnější mráz a kůru stromu kvůli přítomnosti mízy roztrhne. Někdy tyto pukliny mohou opravdu ohrozit celý strom. Místo vápna můžete použít novinku – Bílý nátěr na stromy. Nátěr působí i dezinfekčně a omezuje i růst lišejníků na kůře stromu.

ošetření

Kdy je nejvhodnější použít dusíkaté vápno na zahradě?

Pokud jste na podzim zapoměli rozhodit dusíkaté vápno na záhonech, v pařníku či skleníku, nic se neděje. Máte možnost ho použít i nyní v předjarním období. Ale začnete co nejdříve! Musíte totiž počítat s tím, že po jeho aplikaci musí půda tři až čtyři týdny odpočívat. Pokud není půda zmrzlá, rozhodte dusíkaté vápno na povrch, lehce ho zapracujte a důkladně zalijte. Ošetřenou plochu přikryjte igelitem. Probíhající procesy zbaví půdu plevelných semen, larev a vajíček škůdců (například slimáků) a hmyzu. Bude současně prevencí proti některým houbovým chorobám.

Slyšela jsem o nějakém novém druhu zeminy vhodné pro jarní výsevy. O co se jedná?

Mezi substráty pro výsev a množení rostlin jsou novinkou tak zvané supresivní substráty připravené ze směsi vyčištěné světlé a tmavé rašeliny s upravenou pH reakcí, popřípadě perlitem. Supresivní substráty jsou naočkovány spory užitečných hub a zároveň obsahují hnojivo se základními i stopovými živinami v nezbytném rozsahu, což má příznivý vliv na bezproblémové zakořeňování, růst a vývoj rostlin. Přidáním těchto fytopatogenních hub je substrát bezpečný nejen pro semínka, ale i klíčící rostliny, protože tyto houby se živí právě houbami a škůdci, které mladým rostlinám škodí a způsobují například padání klíčících rostlin.

výsev

- ✓ *zaručená odbornost*
- ✓ *nejvyšší kvalita*
- ✓ *česká tradice*

Zahradnictví Dvořák a syn

www.dvorakasyn.cz

- Stanová ulice, 415 01 Teplice
Tel.: 417 539 930
- areál zimního stadionu
Rudolická 1700, 434 01 Most
Tel.: 476 100 794

Chládek – zahradnické centrum

www.zahradnicke-centrum.cz

- Střešovická 47, 162 00 Praha 6
Tel.: 235 351 032

FLORA GARDEN s.r.o.

www.floracz.cz

- Boleslavská 1085
294 01 Bakov nad Jizerou
Tel.: 326 781 194
- Hradecká ulice 1145,
506 01 Jičín, Tel.: 493 592 942

Zahrada Lisý s.r.o.

www.zahradalisy.cz

- Bohumila Hájka 221
Popovice
267 01 Králův Dvůr u Berouna
Tel.: 313 037 357

Zahradnictví Líbeznice s.r.o.

www.zahradnictvilibeznice.cz

- Mělnická 424, 250 65 Líbeznice
Tel.: 283 981 844

AZ GARDEN, s.r.o.

www.azgarden.cz

- Staročernská 200
530 03 Pardubice – Černá za Bory
Tel.: 466 616 193

Zahradnické centrum FERENČÍK s.r.o.

www.ferencik.cz

- Generála Píky 729/2
370 01 České Budějovice
Tel.: 602 779 652
- Žižkovo náměstí 118
374 01 Trhové Sviny
Tel.: 386 321 471, 602 779 674

Zahradnické centrum Brabec, s.r.o.

www.brabeczc.cz

- Chrlická 875, 664 42 Modřice
Tel.: 547 215 066

Zahradnictví u Kopřivů s.r.o.

www.zahradnictvisebrov.cz

- Šebrov 105, 679 22 Lipůvka
Tel.: 516 431 735
- Brněnská 154, 666 01 Tišnov
Tel.: 549 412 374
- Nám. Svobody 2, 678 01 Blansko,
Tel.: 516 410 539

